

Gierik 98, maart 2008

Ngo Kabuta

VERBODEN DROMEN

I

In de taxi
Naast mij een meisje
Geleidelijk aan word ik me ervan bewust
dat iemand naar mij kijkt

Wij kijken naar elkaar
Zij is mooi mollig ze is vol
met beloften van zinnelijkheid

Ik ben dol
van begeerte
Ik begin haar te strelen
Een zoete kus

Zij spreekt :
Ik heb slaap, jij niet ?
Dat kan toch niet hier hé ?
Zij begint mij te ontkleden
Mijn hart vol hartstocht
Jij bent zo mooi
Jij bent zo goed

Ik had niet gezien
dat iemand naast ons zat
Hij heeft alles gezien alles gehoord
Nooit ben ik zo beschaamd geweest
Ik wil ontsnappen ontsnappen
De wagen is op slot

Ik zweet ik zweet
Plots word ik wakker
In zweet

II

Hij beledigde haar
Hij sloeg haar
Hij lachte haar uit
Hij luisterde naar de radio en
zij droeg de zware batterij
Uit liefde

Zij kon hem niet missen
Zij herkende zijn stap uit duizenden
Zij deed alles voor hem
Zij stak hem het eten in de mond
Zij loofde hem in bed :
Jij bent Ntambwe de mannelijke leeuw
de gele leeuw met de weelderige manen
Zoon van de Zon die men niet rechtstreeks bekijkt

Jij bent de Beschermmer die iedereen vreest
De Sterke die met een open deur slaapt
En wat een vurende staart
een staart van goud en diamant
Pak mij eet mij op
Verbrand mij tot ik as word
Ik ben voor jou alleen
Ik hou van jou

Hij beledigde haar
Hij sloeg haar
Hij lachte haar uit
Hij luisterde naar de radio en
zij droeg de zware batterij
Uit liefde

Zij zag hem zo graag
Zij had thuis geleerd :
Je man moet je liefhebben
wat hij jou ook aandoet

Iemand vertelde Odila :
Jij bent iemand
Jij hebt een naam
Jij bent de moeite waard

Toen werd zij wakker
Toen werd zij volwassen
Zij nam afscheid
van brullende leeuwen en dappere beschermers
Zij nam de radio en luisterde naar
verhalen van bevrijding

III

Vanmorgen sliep ik op de divan
Mij hoofd rustte op haar gebruinde borst
Wij werkten in dezelfde fabriek
Een fabriek van schoonheid en parfum
Wij brachten onze tijd door
om schoonheid te scheppen
om parfum te verspreiden

Elk ogenblik samen was
een ogenblik van wellust en geluk

Elk ogenblik
met open met gesloten ogen
zag ik Nabella
Voor haar stond ik klaar
Laura weg te laten
Voor haar was ik vurig
Voor haar bestond niets anders

Haar ronde lippen dijen borsten
Zo brandend zo belovend :
ik was dronken

Zo graag had ik haar gestreeld
met mijn handen en vingers

Ik streefde haar met mijn ogen
Onvermoeid onverzadigd
door haar licht blauw licht oranje rok

Ongeduldig verwachtte ik
het ogenblik
van ontmoeting van afscheid
toen wij elkaar een steelse zoen zouden geven

Een verbod liet enkel
dit zoete zoentje toe :
zij was getrouwd

Doch vanmorgen
toen ik op mijn divan sliep
lag mijn hoofd tussen haar zachte blote borsten
Doch ik durfde haar niet te aaien
Alsof zij mij zou verwerpen
Alsof ik haar zou verliezen

Doch ik voelde
alsof mijn verstand mij achterliet

Mijn hart klopte steeds sneller
Een wens ging door mijn geest :
Mijn vrouw heeft een minnaar
Zij zijn weggelopen
Wat een troost !

Een nog duisterdere wens
– oh vergeef mij lieve toehoorder
God jij die de liefde verbeeldde
Wat een afschuwelijke mens ik ben !
Heb medelijden met mij ! –
Een wens gaat als een bliksem
door mijn geest :
Mijn vrouw is verongelukt
Wat een verlossing !

Toen stelde ik iets vreselijks vast :
Mijn geliefde was mijn zus !
Ik zat vast in een greep ik hijgde
Plots werd ik wakker
Wat een troost !

Willie Verheghe

ONZE KONGO

‘De Belgen hebben niets verwaarloosd op het gansche, ingewikkelde kolonisatiegebied. Zij hebben de moreele en materieele ontplooiing der inboorlingen mogelijk gemaakt, zij hebben het verheven werk der pioniers voortgezet en zodoende Belgisch Kongo gemaakt tot een kolonie die wijd open staat voor de weldaden der beschaving’.

‘Onze Kongo/Notre Congo’, een uitgave van Chocolade Jacques-1948

Het midden van de jaren vijftig in een schooltje
van een toen nog onooglijk forenzendorp aan de Dender :
ik, een ventje met korte fluwelen broek en grijze kiel,
de nonnen van de Gentse orde der Franciscanessen
van het zogenaamde Crombeen lieten ons
voor de missies en de ‘negerkens uit de Kongo’
ijverig zilverpapier uit chocoladerepen verzamelen .
Mocht er iemand zijn die weet wat er met dat zilverpapier
werd aangevangen, mag hij met mij contact opnemen .
En in de beenhouwerij Moens in de Guido Gezellestraat
stond op de toeg naast de imposante rode snijmachine
een plaasteren zwartje dat dankbaar ‘ja’ knikte
als je in de gleuf tussen zijn benen een kwartje gooide.
Dat was toen Kongo voor mij, een kolonie
die bestond uit zilverpapier en een bizarre spaarpot..
Al mag ik hier zeker het boek met chromo’s van
de ‘Superchocolade Jacques’ uit 1948 niet vergeten.
Mijn oom had er een exemplaar van dat
ik nu nog koesterend bezit : pure papieren nostalgie
op een formaat van 28 op 38 centimeter,
op het omslag de rechthoekige kop van Leopold II,
voorwaar een man met grote verdiensten als ik
de inleidende tekst uit het album mag geloven :
“De heldhaftig opgeofferde menschenlevens,
het edelmoedig vergoten bloed hebben toegelaten
de kroon te zetten op het groot beschavingswerk
onder de impuls van Leopold II ondernomen”.
Binnenin, naast en onder de ingekleurde prenten
de avontuurlijke reis langs ‘Rassen en Zeden’,
‘Planten en Dieren’, ‘Blanke Beschaving’,
‘Negerbeschaving’ en een ganse rits exotische namen
als daar zijn ‘Bongandanga’, ‘Kikwit’, Uele’,
‘Wamba’, ‘Bondo’, ‘Bosobolo’ en ‘Masi-Manimba’.
Vooral de prent van de wel zeer ongewone negerin
‘met schotellip uit de omgeving van Irumu aan het Albertmeer’
is me tot op de dag van vandaag bijgebleven.
De latere Kasavubu’s, Tsjombé’s, Lumumba’s,
Mobutu’s en Kabila’s hadden de bizarre poëzie niet meer
die ik als kleine jongen met grote ogen plukte

uit het boek met chromo's van de superchocolade Jacques.
Alsof Kongo echt en geheel en al van ons Belgen was,
extreme megalomanie die ons was ingepeperd
via de naar devote nonnenscholen overgewaaide
gekoloniseerde Kuifjesverhalen rond een koning
met geometrisch strakke en hagelwitte baard.
Dit alles keurig verpakt in naarstig verzameld zilverpapier
én met de steun van een slaafs knikkend negertje
op de toog van een wellicht vrome beenhouwer.
Ach ja, voor ik het vergeet nog dit :
op de schoolmuren stond in grote witte letters
'Weg met Collard' gekalkt.

Lupo Barca

BEATRICE

BEATRICE IN DE VIALE TRASTEVERE (ZOMER)

Het was een zomernacht vol en zwaar
van donkere vrouwen hooggehakte benen
glanzend in aftastend koplamplicht.

Beatrice zei ze en het klonk als onder
de omgekeerde boot van haar vader
op een oever ergens aan het Kivu-meer

het wit van haar ogen opende het raam
aan de andere kant schoof ze naast mij
en haar lippen leeuwden en luipaarden

o, heilige maria van egypte sta me bij
dacht ik proefde spumante en van spaghetti
alla puttanesca de heetste saus ooit.

Het was een zomernacht vol Beatrice olie
en kokosmelk kruidnagel en ik, ik sidderde
als een bananenblad onder haar ronde billen.

BEATRICE IN DE VIALE TRASTEVERE (HERFST)

Lingala lispelend mijn tong proevend
het fluwelen vruchtvlees van haar lippen
en romeinse regen op de ramen van

mijn oude alfa romeo. De wuifbomen van
haar jeugd uitgesneden in het ebbenhout
van haar ogen. Haar andere hand wit op

het trommelvel van mijn buik. Lingala
lispelend luipaarden en leeuwen en ik
kreunend als aangeschoten wild geveld

op het verschoten leder van de autozetel
en regen, romeinse regen roffelend op
het roestige koetswerk van mijn alfa romeo.

Arlette Codfried

ALS JE MAAR NIET UIT DE TOON VALT

Arlette Codfried werd als Surinaamse geboren, verbleef lange tijd in Nederland, waar ze o.a. als lerares werkte. Uiteindelijk keerde ze weer naar 'Mama Sranan' (= Suriname). Ze maakt er deel uit van de schrijversgroep 77, werkt samen met Pim de la Parra aan filmscenario's, acteert, schrijft, dicht. Soms voor kinderen. Anders voor een volwassen publiek. Je kunt trouwens maar beter volwassen zijn om 'Als je maar niet uit de toon valt' te lezen en juist in te schatten. Oorspronkelijk viel deze tekst op onze redactietafel om te laten beoordelen door onze poëzielectoren. Al snel werd een dubbelvorm herkend: géén pure poëzie, géén essay in de betekenis van het woord en de geplogenheden van deze tekstvorm. Maar wél een tekst die de moeite waard is om te worden gelezen en die we onze abonnees en lezers niet willen onthouden.

Dichteres Codfried liet ons weten: 'Ja, het is inderdaad meer statement dan gedicht. Ik had het in 1993 geschreven en was het kwijtgeraakt. Onlangs kwam het document weer te voorschijn en heb ik de tekst herschreven.

In 1993 was ik in Amsterdam in het pension van Rita tussen de 'witte mensen' en ik voelde me exotisch, dus vandaar. Het is meer ironisch bedoeld dan vijandig overigens.'

ALS JE MAAR NIET UIT DE TOON VALT

Een allochtoon, ook een mens,
gaat elke dag met z'n auto
naar het werk.

Hij rijdt autochtonen rond in zijn bus.
Toch zal hij nooit een autochtoon
worden.

Een allochtonenvrouw baart een
kind van een autochtoon in een
voortsnellende taxi.

Is zo een kind nu een autochtoon? Nee!!!
Helaas, besmet met allochtonengenegen.
En nogmaals auto in autochtoon is geen
bolide.

Never, nooit dus.

Zo een kind kan hoogstens van
allochautochtonisme beschuldigd
worden.

Dit levert het kind een marginale plaats
op in zowel de allochtone
als de autochtone gemeenschap.

Niet gemakkelijk dus voor zo'n kind.

Zo een kind krijgt een kind met een
vrouw wiens vader allochtoon is en
moeder autochallochtoon.

Is zo een kind een allochautochallochautochallochtoon?

Of is dat te lang? Een alualualtn dan?

Te moeilijk?

a/A neg. In geval van overheersing van het allochtone genetisch pakket of A/a pos. Als het autochtone deel groter is dan het allochtone.

Simpel, als kind moet je zorgen om geboren te worden als simpel autochtoon, in een modaal autochtoon gezin, levend volgens autochtone normen en waarden.

En als je ergens anders gesmeten wordt?

Smeeek dan dag en nacht om tenminste een autochtone geest, een andere manier om toch wat autochtoniteit als allochtoon te verwerven is je geest te reinigen van allochtonistische denkbeelden en totaal te verautochtoniseren in expressie.

Waarom? Om niet uit de toon te vallen natuurlijk!!!

Wat is het gevolg? Ik denk als volbloed allochtoon, dat ik vooral mijn allochtonismes goed moet beheersen.

En mijn allochtonaliteit met trots moet reflecteren.

Want hoe het ook zij, ik speel mijn toon omdat ik toch niet anders kan en ook niets kan veranderen aan de denkbeelden van anderen

die vinden dat zij mij moeten stempelen

op basis van feiten waar noch zij,

noch ik iets over in te brengen hebben.

Droevig springt het door mijn hersenpan.

Wie bepaalt de toon? So what, als mijn toon anders is dan die van jou.

Moet het je hinderen?

Ik wil niet eens een autochtoon zijn, want ik ben een mens en ik pas zeker in deze maatschappij zoals ik ben.

Punt uit. Dus zing een andere toon.

Deze valt tegenwoordig uit de toon.

Yo, autochtoon, jij.

Matthew Sweeney

vertaling: Joris Iven

Matthew Sweeney (°1952) is geboren in de noordwestelijke Ierse stad Donegal. Hij verhuisde naar Londen, waar hij ging studeren aan de polytechnische hogeschool en vervolgens trok hij naar de universiteit van Freiburg. Momenteel woont hij in Oostenrijk.

Sinds zijn debuut in 1981 publiceerde hij 27 werken: poëzie, kinder poëzie en jeugdliteratuur. Hij won in 1987 een Cholmondeley Award en kreeg in 1999 de Arts Council Writers' Award toegekend. In 2002 verschenen zijn Selected Poems en in 2007 stond zijn bundel Black Moon op de shortlist voor de T. S. Eliot Prize 2007. Matthew Sweeney hoort bij de tweede generatie naoorlogse dichters in Ierland, waar ook Paul Muldoon, Nuala ni Dhomnaill en Ian Duhig toe behoren. Van deze dichters is Matthew Sweeney duidelijk het minst narratief ingesteld. Hij werd zeker sterk beïnvloed door de hedendaagse Duitstalige poëzie en staat vooral bekend om zijn zeer persoonlijke benadering van de 'realiteit'. Hij verwerpt het begrip 'magisch realisme' als toepasselijk voor zijn werk en prefereert een omschrijving als 'alternatief realisme'.

POKER

Met zijn vijven waren we aan het spelen die avond,
Padge, Kieran, Neal en ik –
en, languit liggend in zijn doodkist, Oom Charlie.
Telkens hielpen we hem een handje
en kwamen om beurten aan bod om namens hem te wedden,
deden afstand van zijn verliezen, legden zijn winsten bij elkaar,
want wat had hij nog aan geldstukken?
Wat anders kon hij nog winnen dan zijn leven?
Niettemin, we speelden met zijn vijven die nacht
en toen we stopten, was het al daglicht.
We lieten de kaarten bij hem achter
om hem, voor altijd, te laten herinneren aan dat spel
en Padge, Kieran, Neal en ik
liepen de straat op naar onze bedden
en sliepen tot we hem gingen begraven,
dan speelden we weer tot we het eens werden
dat de goede handen waren heengegaan met Oom Charlie.

DE DEUREN

Achter de deur was een andere deur
en daarachter was nog een andere.

De eerste deur was zwart, zoals het
een vier verdiepingen tellend Georgian huis
betaamt in een straat belommerd door eiken.

De tweede deur had het grijs
van de lucht vóór de regen.

De derde deur was blauw, of blauw-
groen – laten we zeggen kobalt – met een diep
zwarte smeedijzeren klink
die de vorm aannam van een meermin
in plaats van een hond of een draak.

Of de ratelslang die ik verwachtte,
oprijzend, sissend, naar mij
toen ik de drempel passeerde.

Geen klokgelui kondigde me aan.
Geen dier of mens wachtte me op.

De gang waarin ik naar beneden keek
was behangen met mannenportretten.
De kleden hadden geborduurde vrouwen.

De geest van wierook spookte door
de lucht die ik nauwelijks inademde.

Ik nam enkele kleine treden
en stond daar dan te luisteren.
Ik hoorde de portretten ademen
toen, vanuit een of andere afgelegen kamer,
een koekoekklok begon te koekoeën.
Mijn glimlach werd een kuch
die langs de wanden weergalmde
en het huis binnen drong.

De vrouwen op het eerste kleed
grijnsden naar me.

Alle ogen in de portretten
waren op mij gericht.
Ik keek achterom naar de deur,

hoorde het slot klikken, dan daarachter
een ander slot, dan nog een ander.

DE SNEEUWUIL

Over de hoofden van het schietende eskadron
vloog een sneeuwuil, die twee keer oeoede
net voor ze hun trekkers overhaalden
en terwijl de vrouw neerzeeg op haar touwen,
het bloed op haar witte kleed spatte,
landde de uil op haar schouder,
oeoede opnieuw, en draaide met zijn wijdopen
gesperde ogen naar alle geüniformeerde mannen,
van wie één zijn geweer ophief
maar de kapitein sloeg het weg
terwijl de uil aan het bloed pikte
op de borst van de vrouw, waardoor
hij zijn eigen borstveren besmeurde, dan boos keek,
zo leek het, naar de aan de grond genagelde mannen,
vóór hij wegschoot, nauwelijks het hoofd missend
van één van hen, deed hij hen allemaal
omdraaien om hem na te kijken terwijl hij wegzweefde en ze
nog één ooe echo liet horen in de lucht.

Hans Wap

KEEP TALKING

nooit in india willen wonen
omdat je daar
na eindelijk te zijn overleden
nog een keer
en nog een keer
en eindeloos veel keren
opnieuw en opnieuw
geboren wordt
slachtoffer van tunnelvrees
zoekt eeuwige rust

bij ons in holland
is het ook niet alles
je wordt
uit je moeder getrokken
hebt geen zin
in het buitenleven
zet het op een brullen
krijgt een klap
op je kont
gaat nog harder gillen

verboden
te stoppen of te keren
en achteruit te rijden
van mijn vader
moest ik
naar godsdienstonderwijs
zodat je leert
waar je tegen bent
zei hij
over reïncarnatie
hebben we het daar
nooit gehad

je zal terug moeten komen
als dominee, pastoor
of koorknaap
liever doe ik mijn ogen weer open
als kapoen
telganger of geledpotige
jachtluipaard wellicht
trekvoegel
reislustig en opgejaagd
waar nodig
de thermiek corrigerend

IN DE STAD / OP HET LAND

in de stad anders dan in dorpen
zijn huizen en bewoners
met elkaar verbonden
door pijpen en buizen
het riool
de gas- en waterleiding
en de metro

de mensen bellen elkaar om te praten
over de mooie boom voor hun deur
die volgens de gemeente ziek is
en omgezaagd dient te worden

op het land zijn het de bomen
die een ondergronds netwerk hebben
verweven met hun wortels
vertellen zij elkaar
over de mensen die langs komen

zij zagen niemand door
zij hangen niemand op

zij bladeren in hun bladeren
zuchten in de wind
en wachten geduldig
op bliksem of kettingzaag

AFSPRAAK

het gedicht is een afspraak
de dichter bepaalt dag en uur

tevergeefs zoek ik in rouwadvertenties naar mijn naam
onvindbaar ben ik bij de geboorten
ik zoek met volharding maar vind mij niet bij verloofd
bij faillissementen en gemengde berichten

ben ik er niet maar was ik er ooit
ben ik nog in wording of reeds lang vergaan
staat mijn skelet in de file met de krant op schoot
voor een rood stoplicht
bij de pont over de rivier naar het rijk der schimmen

het gedicht is een afspraak
maar ik kom graag te laat

Peter W. J. Brouwer

ONEINDIG, TRAAG

1.

Hoor hoe uit voetstappen
haar smalle voeten zich maken

zie haar dieper, kleiner gaan
een uur verglijdt
een dag voorbij

vanaf de heuvel loopt
alles traag, zie het
najaar in de bossen worden

de verre regen in haar haar
de kou in haar rug
drijven, tranen in haar
varen

denkend aan de
lege straten in haar ogen
zie haar
in het gewemel van steeds
meer kleinere vakjes

gaan, en onder je
veel minder verheven
ronduit pietluttig
de stad ontstaan

schud je hoofd
wil niet begrijpen
loop dan naar buiten

2.

daar spoelt november
straat na straat, wat later komt

een nieuwe lente zonder bruid
krijgt juli
een vlinder in haar oog
een hit op zijn oren

en volgt er weer een nieuwe oogst
de ronding van een neus en mond
raken kleuren gaar
ganzen de horizon

wordt zij afwezig
hinderlijk na ieder woord
waar je je oor
te luisteren legt

zie de feiten, kijk haar aan
von Kopf bis Fuß
oneindig traag

zo gaat een jaar
gaat zij,
een meter zeventig in de tijd

Harry M. P. van de Vijfeijke

IK LEES ME LETTERBLAUW

De gruzzels zijn de
zwarte vogels van de dag.
Mijn wind verzacht
hun randen.

ik lees mij letterblauw
en laat mij blazen.

Ooit zaaiden schilders
kraaien, korenveld.
Ik zoek mijzelf de leeuwerik,
de ene, goedgewelfd
en welgeteld

